

ABSOLUTNÍ TREST

Martin Waller

ABSOLUTNÍ TREST

Martin Waller

2013

Copyright © 2006 by Martin Waller
Cover design © 2006, 2012 by DOMINO

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani jinak přenášena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Jednající postavy v této knize jsou fiktivní. Jakákoli shoda či podobnost s osobami žijícími anebo zesnulými je čistě náhodná a nezamýšlená.

Odpovědná redaktorka: Karin Lednická

Technický redaktor: Dušan Žárský

Sazba: ≍ Dušan Žárský

Obálka: Zdenka Gelnarová

Vydání druhé, v elektronické podobě první

Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v lednu 2013

ISBN 978-80-7303-874-8

*Nesměji být požadovány nadměrné kauce,
ukládány nadměrné pokuty nebo
kruté a mimořádné tresty.*

Ústava USA, Osmý dodatek

DEVĚT SCHODŮ K VĚČNOSTI

*Už postavil sis pro sebe svůj koráb smrti?
Tak do díla se dej, již třeba ti ho bude.*

D. H. Lawrence, Koráb smrti

1

Šerif Alcott se líně kymácel na okraji stolu a soustředěně pozoroval svoje nové lakýrky. Občas potáhl z doutníku a vrhl zkoumavý pohled na hodiny na zdi. Jeho zástupce Redding, pětadvacetiletý mladík, seděl strnule na židli poblíž otevřených dveří do separace s celami, kde se momentálně nacházel největší zločinec, jakého kdy v zapadákově jménem Lewiston v Coloradu věznili. Pouzdro s pistolí měl otevřené a zbraň připravenou k tasení, jako by čekal, že Amanda Butlerová každou chvílí projde mřížemi a vrhne se na něj.

Za úsvitu měla být Amanda oběšena. Šibenice již stála, avšak něco ještě chybělo. Něco velice důležitého, bez čeho žádná šibenice není šibenicí v pravém slova smyslu. Totiž oprátka. Bez ní vypadala dřevěná konstrukce z trámů a prken jaksi nepatřičně a nepřesvědčivě.

Oprátku měl dodat popravčí Hector Munson. Byl to velezkoušený kat; do rukou dábla poslal již hezkou řádku psanců zákona. Žena mezi jeho „klientelou“ dosud chyběla. Šibenice patřila k čistě chlapským záležitostem – stavěli ji chlapi, věšeli se na ní chlapi, propadlo otevíral vždycky chlap –, ale to se mělo brzy změnit.

Amanda počítala závěrečné hodiny svého života, vyplněného bankovními a vlakovými loupežemi a vraždami těch, kdo se opovážili zkřížit jí cestu. Její osud měl být zpečetěn časně ráno a mělo se tak stát z rukou stále nepřítomného Munsona. Bylo skoro pět hodin odpoledne, denní horko se již dalo na ústup a druhý hlav-

ní aktér zítřejší podívané – kat – se někde z neznámého důvodu zdržel.

„Hej, šerife,“ ozvala se Butlerová vyzývavě, „pusťte mě. Než ten funebrák dorazí, můžu udělat svou poslední banku. Nerada mrhám časem. Jenom vyloupím místní pobočku a zase se vrátím. Máte mé slovo. Můžete mi u toho dělat garde, jestli mi nevěříte.“

Amanda setrvala v lewistonském vězení deset dní, během nichž se projevovala v zásadě dvěma způsoby. Buď zůstávala zaražená, tichá a nepromluvila, ani byla-li na něco tážána. Anebo své hlídače častovala podobnými poznámkami, jako by se pokoušela dát najevo vzpurnost a nezlomnost a možná také absenci strachu ze smrti.

„Zítřka můžete udělat nebeskou banku, slečno Butlerová,“ odvětil šerif klidně. Za více než týden ve společnosti slavné zločinky – ně si on a Redding na její nálady a poznámky zvykli.

„Obávám se, že mě svatý Petr nepustí přes nebeskou bránu.“ Tlumeně se zasmála.

„Tak to zkusíte tam DOLE.“ Alcott zaklepal podrážkou o podlahu.

„Myslíte v hrobě? To jistě. Tam budu bankou já, pro červy. Udělají si ze mě zásobárnu žrádla.“ Opět se zasmála; znělo to dutě a pološíleně. „Amanda Butlerová – Hřbitovní záložní červí banka. Co tomu říkáte?“

„Měl jsem na mysli spíš peklo než hrob.“

„Nevidím v tom rozdíl.“

„Většina lidí ano,“ soudil Alcott.

„Vážně? Co tomu říká váš zástupce?“ Prostrčila hlavu skrz mříž, až kam to dokázala, a pohlédla co nejvyzývavěji na mladého strážce zákona.

Redding uhýbal očima před jejím pronikavým pohledem. Nenacházel v sobě odvalu ji ani oslovit, natož vést s ní tuto ponourou konverzaci. Nechápal, jak může být někdo tak cynický vůči vlastnímu konci a utahovat si z toho, že bude popraven a skončí na hřbitově. Šest stop pod zemí, stranou od slušných nebožtíků, v zapomenutém hrobě někde v rohu u hřbitovní zdi – přesně tak, jak popravení zločinci končívají.

„Jestli máte potřebu si popovídat, slečno Butlerová, můžu zavolat kněze,“ navrhl šerif, náruživě potáhl kouř z doutníku a převaloval jej v ústech.

„A o čem bych si s ním vykládala? Až mu vyjevím svoje hříchy, trefí ho šlak. Ne, díky, kněze zatím ještě ne. Nejdřív si počkám na toho funebráckýho krejčího, až mi přijde stříhnout míru na smyčku. Neměl už se tady náhodou zastavit?“

„Někde se asi zdržel,“ proklamoval zástupce šerifa záhadně, jako by věděl víc než ostatní.

„Hele, on mluví!“ zvolala Amanda pobaveně. „Copak ho asi zdrželo? Zapíjí někde poslední kšeft?“ Chraplavě se zasmála. „Na zdraví Johna Smithe,“ napodobila Munsonův hrubý mužský baryton, „co jsem ho zrovna oběsil. Ať na mě nevzpomíná ve zlém.“ Sytý smích a přechod do vlastní hlasové modulace: „Anebo starej dobrák Hector plete novou oprátku? Nebo dává do těla děvce? Prý jde do bordelu vždycky po tom, co někoho pověsí.“ Podívala se na Reddinga tím nejprovokativnějším způsobem, jaký svedla. „Měls už někdy děvku?“

Mladík polknul naprázdno a odhodlal se k neohroženému pohledu na tazatelku. „Mám snoubenku,“ ohradil se dotčeně.

Šerifovi zacukal v koutcích úst pobavený úsměv.

„To je moc fajn, zlato,“ ušklíbla se Butlerová, „ale na to jsem se neptala. „Byl sis už někdy užít v bordelu?“

„A vy už jste byla?“ opáčil mladík a vstal ze židle.

„Myslíš jako děvka, nebo kunčoft?“

„No... já,“ koktal Redding a brunátněl ve tváři; ta přímočará otázka jej zaskočila. „Třeba obojí,“ vyhrkl v urputné snaze neztrapnit se.

„Obojí? Hmm, jo. Začínala jsem jako děvka. A pak, když jsem se s Garitym dala na trezory, tak jsem do bordelu chodila pro změnu děvkám platit.“

„Pla-pla-tit za co?“ vysoukal ze sebe zástupce. Do nevěstince přece chodí jenom chlapi. Ženské tam pracují, nechodí tam utrácet. V této profesi je dělba práce provedena důsledně na základě pohlaví. Ženy poskytují speciální služby a inkasují za ně, muži tyto služby vyhledávají a platí. Cítil se zmatený tou nečekanou odpovědí.

„Za co? Za trochu postelové legrace s lehkýma holkama,“ prolesla Amanda klidně a pobaveně sledovala mladíkovy rostoucí rozpaky.

„S hol-ka-ma?“ zajíkal se Redding nevěřicně.

„Jistě,“ přisvědčila. „Je to lepší než s chlapem.“ Zálibně se usmála. „Jenom žena ví, co ženě dělá dobře,“ prohlásila zasvěceně.

Zástupce šerifa najednou nevěděl, kam s očima, co s rukama, jak na židli sedět, zda vůbec sedět, či snad stát. Rozhovor jej dokonale vyvedl z míry. Nejistě si nasadil klobouk, zapnul pouzdro se zbraní a vymanévroval se ven na ulici, vyhlížet netrpělivě očekávaného pana Munsona.

Popravčí přijel s velkým zpožděním a dobrodružstvím v ryze drsném stylu Divokého západu. Ihned se svěřil se svými zážitky těm, kdo byli ochotni mu naslouchat. Po cestě do Lewistonu ho přepadla a okradla skupina otrhaných desperátů. Svázali ho, našťástí ledabyly. Sebrali peníze, pistoli, pušku včetně munice i jídlo. Ve své nekonečné dobrosrdečnosti mu ponechali koně – a co se zdálo nejvíc neuvěřitelné – i se sedlem.

Oloupený Munson dostal kávu s dvojítm bourbonem a vylíčil lewistonským mužům zákona podrobnosti svého přepadení. Alcott slíbil vyšetřit ten ostudný incident a dopadnout pachatele. Kat vyslovil přesvědčení o marnosti jakéhokoli vyšetřování, neboť bandité už budou dávno za horami. Ostatně přišel pouze o zbraň, jídlo a peníze – přesně šestnáct dolarů, ne o život. Doufá však, že aspoň některého z těch darebáků dostane do rukou a oběsí ho. (Udělal rukama sevřenýma v pěst gesto – utáhl imaginární oprátku na imaginárním krku.) Tahle politováníhodná sorta lidí si nedá pokoj, dokud je jednoho krásného dne někdo nechytí. A potom půjdou rovnou na šibenici. Takoví se pro šibenici narodili.

Munson se nechal odvést za Amandou. Vytáhl z náprsní kapsy přeložený leták s jejím jménem, popisem a odměnou za dopadení a spustil: „Tady se píše, že vážíte sto padesát liber. Souhlasí?“

„Co je vám do toho?“ opáčila příkře, aniž se zvedla z palandy, ruce složené pod hlavou.

„Potřebuju znát vaši váhu, abych věděl, jak dlouhý pád do propadla vám zlomí vaz a udělal vám oprátku na míru.“

Posadila se a měřila si ho podmračeným pohledem. „Nedávno jsem ve Wyomingu viděla věšení nějakého pistolníka,“ pronesla. „Urvalo mu to hlavu.“

„Moc dlouhá oprátka,“ konstatoval Munson věčně. „To se občas stává. Dlouhý pád do propadla mívá katastrofální následky. Správně věšet je umění. Kdysi to bývalo privilegium vyvolených. Dneska to bohužel dělá kdekdo.“

„No tak mi udělejte kratší oprátku, Hectore, abych na šibenici náhodou nepřišla o hlavu a vy o dobrou pověst,“ prohodila uštěpačně.

„Když bude provaz moc krátký, udusíte se,“ opáčil lakonicky. „Namísto rychlého zlomení vazů se budete houpat ve vzduchu a pomalu se škrtit. Může to trvat třeba i půl hodiny. Obličej vám zfialoví, jazyk vyleze až na vestu, bělma zkraví... Není to zrovna pěkný pohled.“

„Já se stejně neuvidím, takže mi to může být ukradené.“

Vyzývavě na ni pohlédl. „Nevykládejte mi, že si nepřejete mít to co nejrychleji a bezbolestně odbyté. Každý odsouzenec si to přeje. Skok do propadla, zlomení vazů, okamžitá smrt. Nikdo netouží po pomalé agónii ani po utržení hlavy. Vy nejste výjimka, Amando. Tak spolupracujte, a čeká vás bleskové vykoupení.“

„Nemám na vás náladu ani čas,“ zasyčela nepřátelsky a opět si lehla.

„Co máte tak důležitého, že nemůžete obětovat trochu času?“ zeptal se bezelstně.

„Spěchám na vlak, Munsone.“

„Nebojte se, stihnete ho,“ ujistil ji s mrazivou definitivou v hlase. „Žádný smrtelník neprošvihne svůj poslední vlak. Tak už je to na tomhle světě zařízené.“

Na to neměla, co by řekla. Dlouze se na něj zadívala, pokrčila rameny, na tváři vyloudila výraz pasivního odporu a odsekla: „Vy se naotravujete.“ Útrpně si povzdychla. „Kolik jste říkal – sto padesát liber? To je dost hrubý odhad. Tolik jsem nikdy neměla. Mám sto čtyřicet dva. Spokojený?“

Kat si zapsal toto zásadní zjištění do notýsku s příhodnými černými deskami a pokynul jí: „Ani to nebolelo, vidíte, slečno Butlerová?“

„Hlavně se postarejte, aby to tak bylo i ráno.“

„Nebojte se, nic neucítíte.“ Než se měl k odchodu, položil ještě jednu otázku: „Dáte si snídani?“

„Chcete posnídat se mnou, nebo co?“ prohodila takřka konverzačně, s afektovaným úsměvem. „Prokažte mi laskavost, Hectore. Vypadněte a přestaňte mě otravovat. Kazíte mi předposlední den života.“

„Jídlo, co ráno sníte, by mohlo ovlivnit vaši váhu na oprátce,“ pronesl. Když se odpovědi nedočkal, pohrozil: „Jestli mi neodpovíte, zůstanete o hladu.“

„To by mi opravdu pokazilo celý den,“ utrousila blazeovaně. „Vy s tím naděláte takové cavyky, až jednoho přejde chuť viset.“ Kapitulovala, aby se ho zbavila: „Dám si steak, pěkně krvavý. Předkrm, polévku a moučník vynechám.“

Munson přikývl; tento krátký rozhovor ze zvyku absolvoval s každým odsouzeným. Patřilo to k jeho rituálům, jichž se ze zásady – na to byl asi jako každý kat příliš pověřčivý – nemínil vzdát, ani z nich dělat jakékoli výjimky.

„Měl byste vědět, že trpím závratí,“ nechala se slyšet.

„No a co já s tím?“ odtušil nechápavě.

„Musíte toho o mně přece vědět co nejvíc, abyste mě mohl správně oběsit, ne? Mohl byste projevit trochu gentlemanského vychování a nechat mě při tom věšení stát na zemi, když nemám ráda výšky.“ Amanda vyprskla smíchy. Pobavil ji Hectorův výraz. „Hej, Munsone,“ vykašlávala slova skrze nucený smích, „teď se tváříte, jako kdybyste spolkl vlastní hovno.“

„Ona vás ta náramná veselost brzo přejde,“ procedil zlověstně skrze zuby.

Rázem se přestala smát. „Máte pravdu jako vždy,“ sykla odměřeně a natáhla se na palandě. „A teď už vypadni, funebráku. Vyprovázet tě nebudu, cestu ven najdeš sám. Uvidíme se ráno na šibenici.“ Než opustil celu, ještě za ním křikla: „A vem si sváteční ohoz, Hectore. Nechci tam mít vedle sebe hastrvoše.“

Munson si odfrkl a odešel. Věděl, co vědět potřeboval. Zbývalo zhotovit oprátku. To udělá v hotelu, až se ubytuje. Měl z Amandy Butlerové zvláštní pocit. Slyšel o ní hodně – ona a Gabriel Garity byli nejproslulejší atrakcí kraje –, avšak setkání s ní předčilo veškerá jeho očekávání. Jedno se jí rozhodně upřít nedalo: měla pár hodin před popravou a chovala se tak statečně, jak se nedokázala zachovat spousta drsných chlapů, jež oběsil. Vyzařovala z ní vzpurná hrdost, vůle nenechat se ničím a nikým zlomit, zarputilost, vyrovnanost, síla ducha. Zasloužila si zemřít podle pravidel – čistým šibeničním způsobem.

2

Reverend Brandon vysedával za barem a nasával, když přišel Redding s poselstvím z hlavního stanu: odsouzenkyně by si přála reverenda vidět. Brandon, jemuž v Lewistonu neřekli jinak než *pastor Brandy*, měl v sobě už hezkých pár panáků.

„Žádá si svátost zpovědi?“ ptal se kněz.

Redding neurčitě pokrčil rameny.

„Předpokládal jsem, že to necháme až na ráno,“ zamumlal Brandon. „No, co se dá dělat? Povinnost volá.“ Hodil do sebe dvojitou brandy, nechal na baru hrst mincí, obezřetně vstal z barové židle a vydal se ve stopách šerífova zástupce. S úlevou shledal, že chuži má rovnou a zrak ostrý. Bůh budiž pochválen.

Venku se stmívalo. Pastor si uvědomil, že z něj táhne alkohol, což nebyla pro muže jeho postavení zrovna nejlepší vizitka.

„Nemáš cigáro, synu?“ oslovil mladého strážce zákona. Ten mu nabídl vlastnoručně balenou cigaretu a připálil mu. Reverend natáhl kouř do plic, a než ho vyfoukl ven, soustředěně ho převaloval v ústech. Snad to přerazí pach jeho oblíbené brandy. Prošli lítacími dveřmi a zastavili se na čerstvém vzduchu.

„Otče,“ začal mladík rozpačitě, „můžu se na něco zeptat?“

„Ptej se, synu,“ vybídl jej tázaný. „Ptej se, a bude ti odpovězeno.“

„Vy jste kněz,“ zrozpačitěl Redding, „a přesto kouříte a pijete. Není to hřích?“

Pastor Brandy se hluboce zamyslel, prohnal oblak tabákového kouře plicními sklípky, vyudil všechny zalezlé bacily a pravil: „To Bůh stvořil člověka a skrze něj tabák a brandy.“ Každé slovo provázel obláček kouře. „Musel ve své nekonečné vševědoucečnosti předpokládat, že se tyto tři Jeho výtvořiny spojí. A On to jistě věděl.“

Mladík čekal na bližší vysvětlení jemu ne příliš srozumitelné odpovědi; nedočkal se však. Brandon to očividně považoval za dostatečně vyčerpávající reakci. Chvatně dokouřil zbytek cigarety, zašlápl nedopalek a společně vykročili k úřadu šerifa.

„Co dělá slečna Butlerová?“ otázal se kněz. Ne že by to skutečně potřeboval vědět – ostatně za chvíli se sám přesvědčí –, pouze zjišťoval, jak zavání jeho dech. Otázku vyslovil s dlaní před ústy. Nebyla to žádná sláva, ale ušlo to. Na rande přece nejde.

„Asi před hodinou si řekla o papír a tužku. Od té doby pořád něco sepisuje. Pak si vyžádala vás. Říkala, že máte přijít hned. Ráno na vás prý nebude mít čas.“

„Nebude mít čas?“ podívoval se pastor zaraženě a pohlédl na výrazně mladšího muže vedle sebe. Ten jenom pokrčil rameny.

Vstoupili k šerifovi. Alcott reverenda srdečně uvítal a nabídl mu whisky (brandy bohužel neměl). Zástupce poslal domů, aby si odpočinul. Ve střežení Butlerové se vystřídají o půlnoci. Redding u ní pak zůstane až do rána, kdy si pro ni přijde popravčí četa.

Reverend si dal do jedné nohy, do druhé nohy, zamlaskal a požádal šerifa o trochu toho Božího soukromí s odsouzenou. Lewistonský strážce zákona jeho požadavek odmítl. Vězenkyni nesmí spustit z očí. Neponechá pastora a Amandu o samotě, je mu líto. V žádném případě! Po jejím uvěznění dokonce propustil ostatní provinilce – celý v té době obývali čtyři muži, povětšinou výtržníci, rváči a notoričtí opilci – a tím zabránil Butlerové využít je k možnému pokusu o útěk. Byl na svá bezpečnostní opatření hrdý a nemínil z nich ustoupit.

„Ta nešťastná žena už je tu déle než týden,“ namítl kněz. „Kam zavíráte narušitele zákona a pořádku?“

„No... do márnice,“ zněla odpověď.

„Do márnice?“ pohoršoval se reverend. „To je neslýchané!“ zvolal teatrálně, s rukama sepjatýma, hlavou mírně zakloněnou

a očima upřenýma k nebesům, jež pro tuto příležitost ztělesňoval nízký začouzený strop šerifovy kanceláře.

„Buďte bez obav,“ vyhrkl Alcott překotně. „V márnici teď jsou jen tři opilci; vyspávají tam opici, aby se neváleli po ulicích a nebudili pohoršení. Ostatním jsem odložil nástup výkonu trestu, dokud se Butlerová nezhoupne na provaze.“ Vytáhl ze zásuvky stolu list papíru a zamával jím. „Můj seznam hříšníků. Podívejte se.“

„Toho nebude třeba,“ odmítl Brandon zdvořile, přičemž zvědavě pošilhával po hříšnické listině.

„Co se té márnice týče, jde-li o nějaký hřích, přijmu za něj pokání.“

„Jistě,“ přitakal muž v kněžské sutaně. „Spraví to dvacetkrát Otčenáš, dvacetkrát Zdrávas Maria a dva dny ošetřování potřebných v leproserii.“

„To má být vtip?“ zaskuhral šerif polekaně. „Víte, já... no, dobrá, pastore. Pokání odložím na zítra. Tu výpomoc u malomocných raději vynechám. A jestli vám vadí má přítomnost, mluvte s Butlerovou potichu. Lepší radu vám dát nemůžu.“

Brandon neochotně přikývl a nechal se doprovodit do separece. Šerif ho zavedl do cely, jež sousedila s Butlerovou. Pak odešel zpátky do kanceláře, kde zaujal oblíbenou zadumanou pozici v sedě na rohu stolu s rukama zkříženýma na prsou a hlavou skloněnou.

Reverend se přivítal s Amandou, jak nejvřeleji dovedl. Usadil se na pryčnu u mříže mezi oběma celami. Ona následovala jeho příkladu. Navrhl, aby mluvili co nejtíšeji, neboť nablízku prodlévaly cizí uši, a ty by neměly vyslechnout obsah jejich přísně důvěrného rozhovoru.

Souhlasila.

„Chceš se, dcero, vyzpovídat ze svých hříchů, předpokládám,“ spustil.

„Ne, kdepak,“ kontrovala energicky. „Jste úplně vedle, padre.“ Podala mu přes mříž přeložený list papíru.

S otazníkem ve tváři jej rozpačitě vzal do rukou, rozevřel a začel se.

„Seznam mých hříchů,“ zašeptala spiklenecky. „Anebo taky zločinů; říkejte si tomu, jak chcete. Nevím, jestli jsem si vzpomněla

na všechny; nejspíš ne. Ty nejtěžší jsou tam ale určitě. Nehodlám mrhat časem zpovědí. Zbývá mi pár hodin a ty bych ráda věnovala přemýšlení. Přečtěte si to a dejte mi rozhřešení.“

„Přemýšlení o čem?“ vyzvídal, aniž vzhledl od jejího seznamu hříchů.

Na okamžik zaváhala. „O životě... O lidech, co jsem o něj připravila... O mé minulosti a přítomnosti... O tom, co mě čeká zítra a... potom, až bude po všem. Je toho dost na jednu noc a jednu mysl, co říkáte?“

MLčky přikývl a řekl: „Víte, nejsem si jistý, že tuhle hrůzu,“ zatřásl hříšnickým listem mezi prsty, „spraví obyčejné rozhřešení. Tak jednoduché to nebude.“

„Víc času pro nás dva nemám, padre.“

„To je škoda, věčná škoda.“

„Odpustky už církev neprodává, co?“

Vrhl po ní pohoršlivý pohled, aniž se obtěžoval odpovědět.

„No, to je stejně jedno, protože u sebe nemám ani vindru. A na sekyru byste mi odpustku asi nedal, mám pravdu? Obzvlášť když se za pár hodin odeberu tam, odkud pozemské dluhy splatit nelze.“

Podíval se na ni zpytavým pohledem a rychle sklopil zrak k papíru v neklidných rukou. Nejdřív šerif, pak tahle nešťastnice, napadlo jej. Dneska se s hříšnickými listinami asi roztrhl pytel. „Litujete svých hříchů?“ Raději přešel rovnou k věci.

„Ne.“ Zarazila se. „Vlastně možná ano, některých. Chci říct, nevím... nevím jakých a jak moc litovat. Těžko bych z toho všeho vybírala. Tolik času nemám. Vím jen jedno: nelituju toho, jaký život jsem žila. Lituju jenom jeho konce, i když přiznávám, že jsem vždycky někde uvnitř v koutku duše věděla, že to takhle jednou musí skončit.“

„Pakliže nelitujete svých hříchů, nečiníte pokání,“ váhavě se odmlčel, „a já vám nemohu dát rozhřešení.“

Pohlédla na něj. „Dobrá, nedávejte. Spokojím se s vaší přítomností.“

„Ale potom se vám nedostane odpuštění a vaše duše nedojde spásy...“